

TIIBETINSPANIELIT RY:N JALOSTUSOHJESÄÄNTÖ

I JALOSTUKSEN TAVOITE

Jalostuksen tavoitteena tulee olla henkisesti ja fyysisesti terve, terverakenteinen ja luonnollisesti lisääntymiskykyinen, rotumääritelmän mukainen tiibetinspanieli.

Rotuominaisuuksista painotetaan erityisesti rodun vahvan luonteen ja aidon, itsetietoisien olemuksen säilyttämistä sekä ulkomuodon luonnollisuuden ja liioittelemattomuuden sekä tyyppillisten rotupiirteiden vaalimista.

II JALOSTUSORGANISAATIO

II.1 JALOSTUSTOIMIKUNTA

Jalostusasioita varten yhdistyksellä tulee olla jalostustoimikunta. Tiibetinspanielit ry:n jalostusasioita hoitaa jalostustoimikunta, joka toimii rotujärjestön hallituksen alaisuudessa. Toimikuntaan kuuluu kuusi jäsentä. Toimikunnan jäsenet valitsee rotujärjestön vuosikokous kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Toimikunnan puheenjohtaja ja sihteeri valitaan vuosittain toimikunnan sisäisesti. Jalostustoimikunta on päätösvaltainen, kun kolme sen jäsentä on paikalla.

Jalostustoimikuntaan voidaan valita henkilö, joka

- on ollut yhdistyksen ja Suomen Kennelliiton jäsen vähintään viisi vuotta yhtäjaksoisesti
- on suorittanut hyväksytysti SKL:n kasvattajakurssin
- omaa erittäin perusteellisen rodun tuntemuksen
- tuntee hyvin maassamme olevan tiibetinspanielikannan
- omaa riittävät teoreettiset tiedot perinnöllisyydestä
- omaa käytännön kokemusta rodun jalostamisesta
- on pitkäjänteinen ja neuvottelu- ja yhteistyökykyinen sekä kaikessa toiminnassaan yleistä luottamusta nauttiva.

Kaikki jalostustoimikunnan jäsenet toimivat jalostusneuvojina. Toimikunta voi tarpeen mukaan nimetä keskuudestaan tai toimikunnan ulkopuolelta henkilöitä erillisten tehtävien vastuuhenkilöiksi tai avustajikseen.

II.2 JALOSTUSTOIMIKUNNAN TEHTÄVÄT

Jalostustoimikunta noudattaa tehtävässään Suomen Kennelliiton ohjeita rotujärjestöjen, rotua harrastavien yhdistyksien ja rotuyhdistysten jalostustoimikunnille.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on

- antaa jalostusneuvontaa
- kerätä, tilastoida ja julkaista jalostustoimintaan liittyvää tietoa
- järjestää jalostustarkastuksia tarvittaessa
- toimittaa ja julkaista jalostusta käsittelevää aineistoa
- järjestää yhteistyössä hallituksen ja/tai paikallisten harrastajien kanssa jalostusaiheisia tapahtumia

- ja koirien terveystarkastuksia
- seurata rodun kehitystä ja näyttelyarvostelua
- järjestää ulkomuototuomareiden koulutus- ja jatkokoulutustilaisuuksia ja kerätä aineistoa ko. tilaisuuksiin
- seurata ja kartoittaa rodussa todettuja perinnöllisiä sairauksia ja vikoja ja tiedottaa niistä hallitukselle
- antaa pennunkyselijöille tietoa jalostusohjesäännön vaatimukset täyttävistä pentueista
- neuvoa astutuksiin, synnytyksiin, nartun ja pentujen hoitoon sekä rekisteröintiin ja luovutukseen liittyvissä asioissa.
- käsitellä ja myöntää poikkeusluvut rotujärjestön jalostusohjesäännöstä.
- valmistella rodun jalostuksen tavoiteohjelma.

Jalostusneuvonta on maksutonta eikä velvoita kasvattajaa mihinkään. Jalostustiedustelu tulee tehdä hyvissä ajoin ennen arvioitua astutuskohtaa, ja kasvattajan toivotaan pohtineen etukäteen myös omia uroshdotuksiaan. Jalostusneuvonnan tulee olla puolueetonta ja siinä on huomioitava koko käytettävissä oleva koiramateriaali. Jalostustoimikunnan on kaikissa tilanteissa toimittava rodun edun edellyttämällä tavalla.

II.3 JALOSTUSTARKASTUKSET

Jalostustarkastukset järjestetään Suomen Kennelliiton ohjeiden mukaisesti. Tarkastukset tekee rodun erikoistuomari yhdessä toisen ulkomuototuomarin tai jalostustoimikunnan jäsenen kanssa. Tarkastuksesta laaditaan tarkastuspöytäkirja.

Rotujärjestön jalostustarkastus voi korvata näyttelytuloksen.

III JALOSTUSKOIRAT

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaista koiramateriaalia. Jalostusarvoa määriteltäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen sukulaisten ja erityisesti sen jälkeläisten laatuun. Jalostusyhdistelmiä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon yksilöiden luonneominaisuudet, ulkomuodolliset seikat, perinnölliset viat ja sairaudet sekä maan koirakanta kokonaisuudessaan. Jalostuksessa vältetään yhdistämästä koiria, joilla on sama ulkomuodollinen ongelma tai puute.

Suomen Kennelliiton Yleisen jalostusstrategian päätavoitteita ovat seuraavat:

- *Perinnöllisen edistymisen saavuttamiseksi jalostukseen käytetyt yksilöt ovat rodun keskitasoa parempia halutuissa ominaisuuksissa.*
- *Jalostukseen soveltuva koira on rodunomainen sekä ulkomuodoltaan että käyttäytymiseltään eikä sillä ole arkielämää haittaavia vaivoja tai ominaisuuksia.*
- *Jalostukseen käytettävällä koiralla on hyvä hermorakenne ja rodunomainen toimintakyky, jotta sen todennäköisyys periyttää jälkeläisilleen jokapäiväistä elämää hankaloittavia ja hyvinvointia alentavia luonneominaisuuksia, kuten arkuutta, on mahdollisimman pieni.*
- *Vakavien koiran hyvinvointiin vaikuttavien vikojen ja sairauksien (aiheuttavat koiralle kipua tai epämukavuutta tai jotka muuten rajoittavat koiran normaalia, lajityypillistä elämää) leviäminen estetään. Tällaisen sairauden kohdalla vain kliinisesti tervettä koira voidaan käyttää jalostukseen.*
- *Jalostukseen käytetään vain koiria, jotka pystyvät lisääntymään luonnollisesti ja hoitamaan pentujaan.*

Koiran jalostuskäytöllä ei ole sen terveyttä edistävää vaikutusta, joten kaikkia koiria ei tarvitse käyttää jalostukseen.

III.1 IKÄ

Nartun tulee täyttää vähintään 18 kuukautta ennen ensimmäistä astutusta. Mieluiten se kuitenkin saisi olla 2-3 –vuotias ensimmäisen pentueen syntyessä. 9 vuotta täyttäneitä narttua ei saa enää käyttää jalostukseen.

Kahdeksan (8) vuotta täyttäneen nartun astuttaminen edellyttää aina eläinlääkärintodistuksen, jonka mukaan narttu on terve ja hyväkuntoinen, eikä pennuttamisesta ole haittaa nartun terveydelle. Todistus on annettava ennen nartun astutusta, eikä se saa astutushetkellä olla 6 kk vanhempi. Eläinlääkärintodistus on liitettävä pentueilmoitukseen.

III.2 PENTUETIHEYS

Nartun laadusta ja kunnosta sekä pentueiden koosta riippuen sillä voidaan teettää enintään 3-5 pentuetta.

Nartulla voidaan teettää enintään viisi (5) pentuetta siten, että nartun edellisestä synnytyksestä on pentueen syntyessä oltava kulunut vähintään kymmenen kuukautta. Tätä tiheämpi pennutus sallitaan alle 8-vuotiaalle nartulle yhden kerran ilman poikkeuslupaa, ja tällöin seuraavan synnytyksen väli on oltava vähintään yksi vuosi.

III.3 JÄLKEÄISMÄÄRÄ JA SUKUSIITOS

Jalostusyhdistelmissä sukusiitosprosentin ei saa nousta yli 6,25 % neljällä sukupolvella laskettuna. Uroksen jälkeläismäärän ei saa nousta yli 86 jälkeläisen. Viimeinen pentue hyväksytään kuitenkin kokonaan.

Lähisukulaisyhdistelmiä (isä/emä*jälkeläinen ss% 25, täyssisarukset ss % 25) ei saa tehdä. Tällaisista yhdistelmistä syntyviä pentuja voidaan rekisteröidä ainoastaan EJ-rekisteriin.

III.4 NÄYTTELYTULOS

Jalostukseen käytettävällä uroksella tulee olla laatuarvostelusta erittäin hyvä (EH) virallisesta näyttelystä.

Jalostukseen käytettävällä nartulla tulee olla vähintään laatuarvostelusta hyvä (H). Mikäli sillä teetetään enemmän kuin yksi pentue, on silläkin oltava laatuarvostelusta erittäin hyvä (EH).

Mikäli koiralla on poikkeuksellista jalostusarvoa Suomen tiibetinspanielikannan laajentajana, sitä voidaan harkinnan mukaan käyttää jalostukseen myös ilman virallista näyttelytulosta, mutta rodun ulkomuototuomarin jalostustarkastamana rotujärjestön jalostustarkastuksessa.

III.5 LUONNE JA KÄYTTÄYTYMINEN

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla luonteeltaan terve, itsevarma ja tasapainoinen. Pelokasta (arkaa), ääniherkkää tai aggressiivista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

III.6 TERVEYS

Jalostukseen käytettävän koiran tulee olla terve ja hyväkuntoinen.

Epilepsiaa, Legg-Perthesistä, välilevytyrää tai välilevyrappeumaa sairastavaa tiibetinspanielia ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanielia, jolla on litistynyt rintakehä, kitalakihalkio, huulihalkio tai vesipää, ei saa käyttää

jalostukseen.

Sydäntutkimusta suositellaan tiibetinspanieleille yli 18 kuukauden iästä alkaen säännöllisesti 1,5 vuoden (18 kk) välein. Sydänsairautta sairastavaa tiibetinspanieliä ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanieliä, jolla on atopia tai allergia, ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanieliä, jolta on leikattu nivustyrä, ei saa käyttää jalostukseen.

Munuais sairautta sairastavaa tiibetinspanieliä ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanieliä, jolla napatyrän eli vatsanpeitteiden aukon koko on vaatinut leikkauksen, ei suositella jalostukseen.

Jalostuksessa ei suositella yhdistettäväksi tiibetinspanieleita, joiden molempien lähisuvussa on esiintynyt välilevytyriä, munuaisdysplasiaa tai epilepsiaa.

III.6.A SILMÄSAIRAUDET

PEVISA-ohjelman mukaan pentueen vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassaoleva silmätarkastuslausunto. Silmätarkastuslausunto ei astutushetkellä saa olla 24 kk vanhempi.

PRA

PRA-sairasta koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Tunnettua kantajaa ei saa käyttää jalostukseen lukuunottamatta PRA3-kantajia. Jalostusyhdistelmän neljän polven sukutaulussa ei tulisi olla molemmin puolin PRA-kantajia lukuunottamatta PRA3-kantajia.

Tunnettuja PRA-kantajia ovat PRA-tapausten lisäksi koirat, joilla on sairas jälkeläinen ja koirat, joiden jommallakummalla vanhemmalla on todettu PRA.

PRA:n resessiivisen periytyminen vuoksi toivotaan mahdollisimman monien tiibetinspanieleiden osallistuvan silmätarkastuksiin. Vaikka koiraa ei käytettäisi jalostukseen, eikä sen näössä olisi ongelmia, kannattaa sille tehdä virallinen silmätarkastus neljän ikävuoden jälkeen.

PRA3

Jalostusyhdistelmän toisen osapuolen tulee olla PRA3-vapaa. PRA3-kantajaa voidaan käyttää jalostukseen, jos yhdistelmän toinen osapuoli on todettu PRA3-vapaaksi.

PRA3-kantajan jälkeläiset tulee testata PRA3-geenitestillä ennen niiden jalostuskäyttöä.

Tiibetinspanieleiden toivotaan osallistuvan silmätarkastukseen vielä veteraani-ikäisenäkin.

MUUT SILMÄSAIRAUDET

Perinnöllistä kaihia sairastavaa tiibetinspanieliä ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanieliä, jolla on todettu ylimääräisiä ripsiä (distichiasis / ektooppinen cilia) voidaan käyttää jalostukseen ylimääräisten ripsien osalta terveeseen yksilön kanssa. Koiria, joilla on todettu sairauden vakava-asteinen muoto, ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanieliä, jolla on todettu lievä entropium/ektropium/makrolebharon tai trichiasis, voidaan käyttää jalostukseen silmäluomiltaan terverakenteisen kanssa. Vakavista silmäluomien rakennevicioista kärsivää tiibetinspanieliä ei saa käyttää jalostukseen.

Jos tiibetinspanielilla on todettu PPM, tulisi jalostusyhdistelmän toiseksi osapuoleksi valita PPM-vapaa yksilö. Jos tiibetinspanielilla on todettu vakava PPM, sitä ei saa käyttää jalostukseen.

Tiibetinspanielille, jolla on todettu cherry eye' eli 'kirsikkasilmä' tulee valita jalostusyhdistelmän toiseksi osapuoleksi yksilö, joka on vian suhteen normaali.

Jos tiibetinspanielilla on todettu gRD tai mRD, pitää jalostusyhdistelmän toiseksi osapuoleksi valita gRD-vapaa yksilö. Jos tiibetinspanielilla on todettu tRD, sitä ei saa käyttää jalostukseen.

PHTVL/PHPV –asteita 2 – 6 sairastavaa koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Jos tiibetinspanielilla on todettu lasiaisen rappeuma, tulee toisen osapuolen olla rappeuman osalta terve.

III.6.B POLVILUMPION SIOILTAANMENO ELI PATELLALUKSAATIO

PEVISA-ohjelman mukaan pentueen vanhemmilla tulee astutushetkellä olla voimassaoleva polvitarkastuslausunto. Rekisteröinnin raja-arvo on patellaluksaation aste 2. Virallisen polvitarkastuslausunnon alaikäraja on 12 kk. Alle kolmevuotiaalle koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli kolmevuotiaalle koiralle annettu lausunto on voimassa pysyvästi.

Jalostukseen suositellaan tervepolvisia (0/0) koiria. Toistaiseksi patellaluksaation astetta 1 tai 2 sairastavaa koiraa voi käyttää jalostukseen yhdistettynä tervepolvisiin 0/0 koiraan. 2-asteen polvituloksen omaavan koiran jalostuskäyttö on tarkoin harkittava ja muilta ominaisuuksiltaan sen tulee olla korkealaatuinen (ulkomuodon osalta vähintään virallinen näyttelytulos EH), ja yhdistelmän toinen osapuolen tervepolvinen 0/0.

Kennelliiton Jalostusstrategian mukaan koiran terveyttä ja hyvinvointia vaarantavissa tai elinikää lyhentävissä sairauksissa Kennelliiton hyväksymän asteikon huonoin tulos estää koiran jalostuskäytön eli patellaluksaation aste 4. Tiibetinspanielin PEVISA-ohjelma estää koiran jalostuskäytön, jos sen patellaluksaation aste on 3.

Jos koira on saanut toisistaan poikkeavia polvilausuntoja, on huonompi lausunto voimassa, kunnes kollegio on tarkastanut koiran.

Koiran polvitulos on yhtä kuin huonomman polven tulos.

Patellaluksaation mutkikkaan perinnöllisyyden vuoksi toivotaan kaikkien tiibetinspanieleiden polvitarkastuksia.

III.6.C LONKKANIVELDYSPLASIA

Kaikille jalostuskoirille suositellaan lonkkakuvausta. Lonkkatutkimustulokseltaan E-lonkkaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen. Lonkistaan leikattua koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Urokselle, jonka jälkeläismäärä on 30 pentua, suositellaan erittäin painokkaasti lonkkakuvausta ennen kuin sitä vielä käytetään jalostukseen. Nartulle, jonka jälkeläismäärä ylittää 10 pentua, suositellaan erittäin painokkaasti lonkkakuvausta, ennen kuin sitä vielä käytetään jalostukseen.

III.6.D HAMPAAT JA PURENTA

Koiralle, jolla on vähemmän kuin kuusi etuhammasta alaleuassa, suositellaan valittavaksi yhdistelmän toiseksi osapuoleksi koira, jolla on kuusi etuhammasta alaleuassa.

Koiralle, jolla on puutteita purennassa, suositellaan valittavaksi yhdistelmän toiseksi osapuoleksi koira, jolla on rotumääritelmän mukainen purenta.

III.6.E ULKOMAISEN UROKSEN JALOSTUSKÄYTTÖÄ KOSKEVA POIKKEUS

Ulkomaiselle urokselle voidaan rekisteröidä kaksi pentuetta, vaikka uros ei täytä kaikkia rodun PEVISA-ehtoja silmä- ja polvitutkimusten osalta. Yhdistelmä ei kuitenkaan saa olla rodun PEVISA-rajoitusten tai Koirarekisteriohjeen kohdan 7.5 vastainen. Uroksen seuraavien pentueiden kohdalla vaaditaan, että uros täyttää PEVISA-ehdot tai yhdistelmälle pitää anoa etukäteen tapauskohtainen poikkeuslupa.

IV PENTUJEN LUOVUTTAMINEN

Pennut luovutetaan uusille omistajille aikaisintaan 8 viikon ikäisinä. Koiran kaupasta tulee tehdä kirjallinen sopimus Suomen Kennelliiton voimassa olevalla kaavakkeella. Kasvattajan on luovutettava pennun ostajalle pennun rekisteritodistus. Mikäli pennulla on selvä, rekisteröintihetkellä näkyvä virhe, joka estää sen palkitsemisen näyttelyssä tai käyttämisen jalostukseen, se rekisteröidään Ei jalostukseen (EJ) -rekisteriin.

Kasvattajan tulee kertoa uudelle omistajalle rodussa esiintyvistä perinnöllisistä vioista ja sairauksista ja selvittää tilanne pennun suvun suhteen. Vanhempien tarkastuslausuntokopiot ja rotujärjestön laatima Liite kauppasopimukseen on hyvä lisätä kauppasopimuksen liitteiksi. Uutta omistajaa tulee kehottaa tarkastuttamaan koiransa silmät ja polvet 4-6 vuoden iässä.

Pennun mukaan on annettava riittävät kirjalliset hoito- ja ruokintaohjeet. Kasvattajien tulee tiedostaa pentuajan sosiaalistamisen merkitys ja tämä tieto tulee välittää myös pennun omistajalle. Uutta omistajaa tulee informoida myös rotujärjestön olemassaolosta ja toiminnasta.

V JALOSTUSKOIRAN OMISTAJAN VASTUU

V.1 UROKSEN OMISTAJA

Uroksen omistajan on annettava nartun omistajalle selkeät ja tarkat tiedot koiransa taustasta, näyttely- ja tarkastustuloksista sekä terveydestä, mielellään valokopiot sukutaulusta ja tarkastuslausunnoista. Hänen on myös kerrottava uroksen suvun ja aikaisempien jälkeläisten laatu ja terveys.

Uroksen omistajan on varmistettava, että astutettava narttu täyttää jalostusohjesäännön vaatimukset. Hänen on myös huolehdittava siitä, ettei uroksen jälkeläisten määrä ylitä kolmea prosenttia (3 %) sukupolven rekisteröintimäärästä eli 86 pentua.

V.2 KASVATTAJA

Kasvattajan tulee olla allekirjoittanut Suomen Kennelliiton kasvattajasitoumus.

Kasvattajan tulee valita nartulleen uros jalostusohjesäännön täyttävistä uroksista. Hänen on annettava uroksen omistajalle tarkat ja selkeät tiedot narttunsa suvusta, näyttely- ja tarkastustuloksista sekä terveydestä.

Kasvattaja on yksin vastuussa tuottamistaan pennuista ja niissä mahdollisesti ilmenevistä vioista.

Jos kasvatissa ilmenee vakavia perinnöllisiä vikoja tai sairauksia, kasvattajan tulisi ilmoittaa asiasta ko. koiran isän omistajalle ja jalostustoimikunnalle. Jos koira kuolee muun kuin onnettomuuden tai korkean iän mukanaan tuomien sairauksien takia, olisi kuolinsyy pyrittävä selvittämään. Kuolinsyytä tulisi tiedottaa ko. koiran isän omistajalle ja jalostustoimikunnalle.

Vastuullinen koirankasvatus on yksi Kennelliiton kulmakivistä. Vastuullinen koirankasvattaja toimii seuraavien periaatteiden mukaan (teemavuosi 2015):

- *Kasvattaja käyttää jalostukseen vain terveitä koiria*
- *Kasvattaja käyttää jalostukseen vain hyväluonteisia koiria*
- *Kasvattaja käyttää jalostukseen ulkomuodoltaan ja käyttöominaisuuksiltaan rodunomaisia koiria*
- *Kasvattaja antaa koiriaan toisen kasvattajan jalostuskäyttöön vain yhdistelmiin, joissa yllä olevat periaatteet toteutuvat molempien koirien osalta*
- *Kasvattaja huolehtii pentujen ja emän hyvinvoinnista*
- *Kasvattajan huolehtii koiristaan niin, ettei niistä koidu ympäristölle haittaa*
- *Kasvattaja totuttaa pennut käsittelyyn ja sosiaalistaa pennut ennen luovutusta*
- *Kasvattaja myy pennut vain niille soveltuviin koteihin/sopiville henkilöille*
- *Kasvattaja tekee kirjalliset sopimukset kaikista koirista*
- *Kasvattaja rekisteröi kaikki pennut ja luovuttaa rekisteritodistukset pennunostajille viipymättä*
- *Kasvattaja neuvoo ja opastaa kasvattiensa omistajia koirien koko eliniän*
- *Kasvattaja kertoo avoimesti koiriensa terveydentilasta*
- *Kasvattaja allekirjoittaa Kasvattajasitoumuksen ja sitoutuu noudattamaan siinä määriteltyjä vastuullisen koirankasvatuksen periaatteita*